

LECTIO DIVINA

SEGÉDANYAG

a szentmise evangéliumi szakaszához

Lk 16,19-31

Évközi 26. vasárnap („C” év)

Az élők hirdetik Isten igazságosságát

PÉCSI EGYHÁZMEGYE

„REMÉNYT ÉS JÖVŐT ADOK NEKTEK”
(JEREMIÁS 29.11)

+ EVANGÉLIUM Szent Lukács könyvéből

Az élők hirdetik Isten igazságosságát

Abban az időben:

Jézus a következő példabeszédet mondta:

„Volt egy gazdag ember. Bíborba és patyolatba öltözködött, és mindennap dúsan lakmározott. Volt egy Lázár nevű koldus is, ez ott feküdt a kapuja előtt, tele fekélyel. Szívesen jóllakott volna az ételmaradékból, ami a gazdag ember asztaláról lehullott, de abból sem adtak neki. Csak a kutyák jöttek, és nyalogatták a sebeit.

Meghalt a koldus, és az angyalok Ábrahám kebelére vitték. A gazdag is meghalt, és eltemették. A pokolban, amikor nagy kínjai közt feltekintett, meglátta messziről Ábrahámot és a keblén Lázárt.

Felkiáltott: »Atyám, Ábrahám! Könyörülj rajtam! Küldd el Lázárt, hogy ujjá hegyét vízbe mártva hűsítse nyelvemet. Iszonyúan gyötrődöm ezekben a lángokban.«

»Fiam – felelte Ábrahám –, emlékezzél rá, hogy milyen jó dolgod volt életedben, Lázárnak meg mennyi jutott a rosszból. Most ő itt vigasztalódik, te pedig odaát gyötrődöl.

Azonfelül köztünk és köztetek nagy szakadék tátong, hogy aki innét át akarna menni hozzátok, ne tudjon, se onnét ne tudjon hozzánk átjönni senki.«

»Akkor arra kérlek, atyám – kiáltotta újra –, küldd el őt atyai házukba, ahol még őt testvérem él. Tegyen bizonyoságot előttük, nehogy ők is ide jussanak a gyötrelmek helyére.«

Ábrahám ezt felelte: »Van Mózesük és vannak prófétáik. Azokra hallgassanak.« Ám az erősködött: »Nem teszik, atyám, Ábrahám! De ha valaki, a halottak közül elmenne hozzájuk, bűnbánatot tartanának.« Ő azonban így felelt: »Ha Mózesre és a prófétákra nem hallgatnak, még ha a halottak közül támad is fel valaki, annak sem hisznek.«»

1. LECTIO – OLVASÁS

1.1. GÖRÖG SZÖVEG SZÓ SZERINTI FORDÍTÁSA

¹⁹ Ἄνθρωπος δὲ τις ἦν πλούσιος, καὶ ἐνεδιδύσκετο πορφύραν καὶ βύσσον εὐφραινόμενος καθ’ ἡμέραν λαμπρῶς.

Volt pedig egy gazdag ember, s bíborba és finom lenvásznonba öltözködött, vigadozva napról napra fényűzően.

²⁰ πτωχὸς δὲ τις ὀνόματι Λάζαρος ἐβέβλητο πρὸς τὸν πυλῶνα αὐτοῦ εἰλκωμένος

Egy szegény ember pedig, név szerint Lázár ott feküdt (oda lett dobva) a kapujánál sebekkel borítva.

²¹ καὶ ἐπιθυμῶν χορτασθῆναι ἀπὸ τῶν πιπτόντων ἀπὸ τῆς τραπέζης τοῦ πλουσίου· ἀλλὰ καὶ οἱ κύνες ἐρχόμενοι ἐπέλειχον τὰ ἔλκη αὐτοῦ.

És vágyakozva, hogy jóllakjék a gazdag asztaláról lehullottakból, de a kutyák jóve nyalogatták a sebeit.

²² ἐγένετο δὲ ἀποθανεῖν τὸν πτωχὸν καὶ ἀπενεχθῆναι αὐτὸν ὑπὸ τῶν ἀγγέλων εἰς τὸν κόλπον Ἀβραάμ ἀπέθανεν δὲ καὶ ὁ πλούσιος καὶ ἐτάφη.

Történt pedig, hogy meghalt a szegény, és az angyalok elvitték őt Ábrahám ölébe. Meghalt pedig a gazdag is, és eltemették.

²³ καὶ ἐν τῷ ᾧδε ἐπάρας τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ, ὑπάρχων ἐν βασάνοις, ὁρᾷ Ἀβραάμ ἀπὸ μακρόθεν καὶ Λάζαρον ἐν τοῖς κόλποις αὐτοῦ.

És az alvilágban fölemelve a szemét, kínok között (gyötrődve), látja Ábrahámot messziről, és Lázárt az ölében.

²⁴ καὶ αὐτὸς φωνήσας εἶπεν Πάτερ Ἀβραάμ, ἐλέησόν με καὶ πέμψον Λάζαρον ἵνα βάψῃ τὸ ἄκρον τοῦ δακτύλου αὐτοῦ ὕδατος καὶ καταψύξῃ τὴν γλῶσσάν μου, ὅτι ὀδυνῶμαι ἐν τῇ φλογὶ ταύτῃ.

És ő kiáltva mondta: „Atyám, Ábrahám, irgalmazz nekem, és küldd el Lázárt, hogy ujjának hegyét vízbe mártsa, és frissítse fel a nyelvemet, mert gyötrődöm ebben a lángban!”

²⁵ εἶπεν δὲ Ἀβραάμ· Τέκνον, μνήσθητι ὅτι ἀπέλαβες τὰ ἀγαθὰ σου ἐν τῇ ζωῇ σου, καὶ Λάζαρος ὁμοίως τὰ κακὰ· νῦν δὲ ὧδε παρακαλεῖται σὺ δὲ ὀδυνᾶσαι.

Mondta pedig Ábrahám: „Fiam, emlékezz, hogy megkaptad a javaidat az életedben, és Lázár hasonlóan a viszontagságokat: most pedig (ő) itt vigasztalódik, te pedig gyötrődsz.”

²⁶ καὶ ἐν πᾶσι τούτοις μεταξὺ ἡμῶν καὶ ὑμῶν χάσμα μέγα ἐστήρικται, ὅπως οἱ θέλοντες διαβῆναι ἔνθεν πρὸς ὑμᾶς μὴ δύνωνται, μηδὲ ἐκεῖθεν πρὸς ἡμᾶς διαπερῶσιν.

És mindezek mellett köztünk és köztetek egy nagy szakadék van (megmásíthatatlanul), úgyhogy, aki át akar menni innen hozzátok, ne tudjon, sem onnan ne jöjjenek át hozzánk.”

²⁷ εἶπεν δὲ Ἐρωτῶ σε οὖν, πάτερ, ἵνα πέμψῃς αὐτὸν εἰς τὸν οἶκον τοῦ πατρὸς μου,

Mondta pedig: „Kérlek téged tehát, atyám, hogy küldd el őt édesapám házába!

²⁸ ἔχω γὰρ πέντε ἀδελφούς, ὅπως διαμαρτύρηται αὐτοῖς, ἵνα μὴ καὶ αὐτοὶ ἔλθωσιν εἰς τὸν τόπον τοῦτον τῆς βασάνου.

Van ugyanis öt fivérem, úgyhogy beszéljen a lelkükre nekik, hogy ne jussanak ők is a gyötrelemnek erre a helyére.”

²⁹ λέγει δὲ Ἀβραάμ· Ἐχουσι Μωϋσέα καὶ τοὺς προφήτας· ἀκουσάτωσαν αὐτῶν.

Mondja pedig Ábrahám: „Van neked Mózes és a próféták: hallgassák őket!”

³⁰ ὁ δὲ εἶπεν· Οὐχί, πάτερ Ἀβραάμ, ἀλλ’ ἐάν τις ἀπὸ νεκρῶν πορευθῆ πρὸς αὐτοὺς μετανοήσουσιν.

Ő pedig mondta: „Nem, atyám, Ábrahám, de ha valaki a halottak közül elmenne hozzájuk, megtérnének.”

³¹ εἶπεν δὲ αὐτῷ Εἰ Μωϋσέως καὶ τῶν προφητῶν οὐκ ἀκούουσιν, οὐδ’ ἐάν τις ἐκ νεκρῶν ἀναστῆ πεισθήσονται.

Mondta pedig neki: „Ha Mózeset és a prófétákat nem hallgatják, akkor, ha valaki a halottak közül támad fel, annak sem fognak hinni.”

1.2. NOVA VULGATA ÉS MAGYAR FORDÍTÁSOK

NOVA VULGATA

Szent István Társulat fordítása

Szent Jeromos Katolikus Bibliatársulat fordítása

Békés-Dalos Újszövetségi Szentírás

Károli Gáspár revideált fordítása

Simon Tamás László O.S.B. Újszövetség-fordítása

¹⁹ HOMO QUIDAM ERAT DIVES ET INDUEBATUR PURPURA ET BYSSO ET EPULABATUR COTIDIE SPLENDIDE.

¹⁹ **Volt egy gazdag ember. Bíborban és patyolatban járt, és mindennap nagy lakomát rendezett.**

¹⁹ Volt egyszer egy gazdag ember. Bíborba, patyolatba öltözködött, és mindennap fényes lakomát rendezett.

¹⁹ ***Volt egy gazdag ember. Bíborba és patyolatba öltözködött és dúsan lakmározott mindennap.***

¹⁹ *Vala pedig egy gazdag ember, és öltözik vala bíborba és patyolatba, mindennap dúsan vigadozván:*

¹⁹ Volt egy gazdag ember, aki bíborba és patyolatba öltözött, és nap mint nap fényes lakomát rendezett.

²⁰ QUIDAM AUTEM PAUPER NOMINE LAZARUS IACEBAT AD IANUAM EIUS
ULCERIBUS PLENUS

²⁰ **Volt egy Lázár nevű koldus is, ez ott feküdt a kapuja előtt, tele fekélyel.**

²⁰ Volt egy Lázár nevű koldus is, aki ott feküdt a kapuja előtt, tele fekélyel.

²⁰ **Volt egy Lázár nevű koldus is, aki ott feküdt a kapuja előtt, fekélyekkel tele.**

²⁰ *És vala egy Lázár nevű koldus, ki az ő kapuja elé volt vetve, fekélyekkel tele.*

²⁰ Egy Lázár nevű, fekélyekkel tele koldus ott feküdt a kapuja előtt.

²¹ ET CUIPENS SATURARI DE HIS, QUAE CADEBANT DE MENSA DIVITIS; SED ET
CANES VENIEBANT ET LINGEBANT ULCERA EIUS.

²¹ **Örült volna, ha jóllakhat abból, ami a gazdag ember asztaláról hulladékként
lekerült. De csak a kutyák jöttek és nyalogatták a sebeit.**

²¹ Szeretett volna jóllakni abból, ami a gazdag asztaláról lehullott, de csak a kutyák jöttek
és nyalogatták a sebeit.

²¹ **Szívesen jóllakott volna a gazdag asztaláról lehulló morzsákból is (de senki
sem adott neki). Csak a kutyák jöttek és nyalogatták sebeit.**

²¹ *És kíván vala megelégedni a morzsalékokkal, melyek hullanak vala a gazdagnak
asztaláról; de az ebek is eljővén, nyalják vala az ő sebeit.*

²¹ Szívesen jóllakott volna azzal, ami a gazdag asztaláról lehullott, de csak a
kutyák jöttek, és nyaldosták sebeit.

²² FACTUM EST AUTEM UT MORERETUR PAUPER ET PORTARETUR AB ANGELIS
IN SINUM ABRAHAE; MORTUUS EST AUTEM ET DIVES ET SEPULTUS EST.

²² **Történt, hogy a koldus meghalt, és az angyalok Ábrahám kebelére vitték.
Meghalt a gazdag ember is, és eltemették.**

²² Történt pedig, hogy meghalt a koldus, és az angyalok Ábrahám kebelére vitték. Meghalt
a gazdag is, és eltemették.

²² **Történt, hogy meghalt a koldus és az angyalok Ábrahám ölébe vitték.
Meghalt a gazdag is és eltemették.**

²² *Lőn pedig, hogy meghala a koldus, és viteték az angyaloktól az Ábrahám kebelébe;
meghala pedig a gazdag is, és eltemették.*

²² Történt pedig, hogy meghalt a koldus, és az angyalok felvitték Ábrahám
kebelére. Meghalt a gazdag is, és eltemették.

²³ ET IN INFERNO ELEVANS OCULOS SUOS, CUM ESSET IN TORMENTIS, VIDEBAT
ABRAHAM A LONGE ET LAZARUM IN SINU EIUS.

²³ **Amikor a pokolban kínjai közt feltekintett, meglátta messziről Ábrahámot és
kebelén Lázárt.**

²³ Amikor a pokolban a kínok közt föltekintett, meglátta messziről Ábrahámot, és a keblén Lázárt.

²³ ***Mikor a pokolban, kínjai között, föltekintett, meglátta messziről Ábrahámot és a kebelén Lázárt.***

²³ *És a pokolban felemelé az ő szemeit, kínokban lévén, és látá Ábrahámot távol, és Lázárt annak kebelében.*

²³ Amint a pokolban kínok között felemelte tekintetét, látta távolról Ábrahámot és kebelén Lázárt.

²⁴ ET IPSE CLAMANS DIXIT: “PATER ABRAHAM, MISERERE MEI ET MITTE LAZARUM, UT INTINGAT EXTREMUM DIGITI SUI IN AQUAM, UT REFRIGERET LINGUAM MEAM, QUIA CRUCIOR IN HAC FLAMMA”.

²⁴ **Felkiáltott: Atyám, Ábrahám! Könyörülj rajtam! Küldd el Lázárt, hogy ujjá hegyét vízbe mártva hűsítse nyelvemet. Iszonyúan gyötrődöm ezekben a lángokban.**

²⁴ Ekkor felkiáltott neki: ‘Atyám, Ábrahám! Könyörülj rajtam! Küldd el Lázárt, hogy ujjá hegyét vízbe mártva hűsítse a nyelvemet, mert kínlódom ebben a lángban!’

²⁴ ***Atyám, Ábrahám, kiáltotta, könyörülj rajtam! Küldd el Lázárt, hogy ujjá hegyét vízbe mártva hűsítse nyelvemet, mert gyötrődöm e lángban.***

²⁴ *És ő kiáltván, monda: Atyám Ábrahám! könyörülj rajtam, és bocsásd el Lázárt, hogy mártsa az ő ujjának hegyét vízbe, és hűsítse meg az én nyelvemet; mert gyötrettetem e lángban.*

²⁴ Ekkor felkiáltott: „Atyám, Ábrahám, könyörülj rajtam, és küldd el Lázárt, hogy ujjá hegyét vízbe mártva hűsítse nyelvemet, mert gyötrődöm e lángban!”

²⁵ AT DIXIT ABRAHAM: “FILI, RECORDARE QUIA RECEPISTI BONA TUA IN VITA TUA, ET LAZARUS SIMILITER MALA; NUNC AUTEM HIC CONSOLATUR, TU VERO CRUCIARIS.

²⁵ **Fiam – felelte Ábrahám –, emlékezzél csak vissza, hogy milyen jó dolgod volt életedben, Lázárnak meg hogy kijutott a rosszból. Most tehát neki itt vigasztalásban van része, a te osztályrészed pedig a gyöttelelem.**

²⁵ Ábrahám ezt felelte neki: ‘Fiam! Emlékezz csak vissza, hogy életedben elnyerted javaidat, Lázár pedig ugyanígy a rosszat; ő most itt vigasztalódik, te pedig gyötrődsz.

²⁵ ***Fiam, felelte Ábrahám, jusson eszedbe, hogy neked jó dolgod volt az életben, Lázárnak pedig rossz. Ő tehát most itt vigasztalódik, te meg gyötrődöl.***

²⁵ *Monda pedig Ábrahám: Fiam, emlékezzél meg róla, hogy te javaidat elvetted a te életedben, hasonlóképen Lázár is az ő bajait: most pedig ez vigasztaltatik, te pedig gyötrettetel.*

²⁵ De Ábrahám így válaszolt: „Fiam, jusson eszedbe, hogy te megkaptad javaidat életedben éppen úgy, mint Lázár a rosszat! Ő most itt vigasztalódik, te pedig gyötrődöl.

²⁶ ET IN HIS OMNIBUS INTER NOS ET VOS CHAOS MAGNUM FIRMATUM EST, UT HI, QUI VOLUNT HINC TRANSIRE AD VOS, NON POSSINT, NEQUE INDE AD NOS TRANSMEARE”.

²⁶ **Ráadásul köztünk és köztetek nagy szakadék tátong, hogy akik innét át akarnának menni hozzátok, ne tudjanak, se onnét ne tudjon hozzánk átjönni senki.**

²⁶ Ráadásul köztünk és köztetek nagy szakadék is van, hogy akik innen át akarnának menni hozzátok, ne tudjanak, se onnan hozzánk ne jöhessen senki.’

²⁶ ***Különben is köztünk és köztetek áthághatatlan mélység tátong, úgy, hogy aki innen át akarna menni hozzátok, ne tudjon, sem az, aki odaát van, ide át ne jöhessen.***

²⁶ *És mindenekfelett, mi köztünk és ti közöttetek nagy közbevetés van, úgy, hogy a kik akarnának innét ti hozzátok általmenni, nem mehetnek, sem azok onnét hozzánk át nem jöhetnek.*

²⁶ Ezenfelül közöttünk és közöttetek nagy szakadék tátong, hogy akik innen át akarnak menni hozzátok, ne mehessenek, se onnan ide át ne jöhessen senki.”

²⁷ ET AIT: “ROGO ERGO TE, PATER, UT MITTAS EUM IN DOMUM PATRIS MEI

²⁷ **Akkor arra kérlek, atyám – mondta újra –, küldd el legalább az atyai házba.**

²⁷ Erre az így szólt: ‘Akkor hát arra kérlek, atyám, küldd el őt apám házába,

²⁷ ***Akkor legalább arra kérlek, atyám, kiáltotta újra, küldd el őt atyai házamba.***

²⁷ *Monda pedig amaz: Kérlek azért téged Atyám, hogy bocsásd el őt az én atyámnak házához;*

²⁷ Ő pedig így szólt: „Akkor arra kérlek, atyám, hogy küldd el őt atyám házához!

²⁸ – HABEO ENIM QUINQUE FRATRES – UT TESTETUR ILLIS, NE ET IPSI VENIANT IN LOCUM HUNC TORMENTORUM”.

²⁸ **Van még öt testvérem, hadd figyelmeztesse őket, nehogy ők is ide jussanak a gyötrelmek helyére.**

²⁸ mert öt testvérem van. Tegyen előttük tanúságot, nehogy ők is ide jussanak, e gyötrelmek helyére.’

²⁸ ***Van még öt testvérem, figyelmeztesse őket, hogy ne jussanak ők is e gyötrelmek helyére.***

²⁸ *Mert van öt testvérem; hogy bizonyítsa nekik, hogy ők is ide, e gyötrelmek helyére ne jussanak.*

²⁸ Ugyanis van öt testvérem. Figyelmeztesse őket, nehogy ők is idekerüljenek a gyötrelém helyére!”

²⁹ AIT AUTEM ABRAHAM: “HABENT MOYSEN ET PROPHETAS; AUDIANT ILLOS”.

²⁹ **Ábrahám ezt felelte: Van Mózesük és vannak prófétáik. Azokra hallgassanak.**

²⁹ Ábrahám ezt válaszolta: ‘Van Mózesük és prófétáik, hallgassanak azokra!’

²⁹ **Ábrahám megjegyezte: van Mózesük és prófétáik, hallgassanak rájuk.**

²⁹ *Monda néki Ábrahám: Van Mózesök és prófétáik; hallgassák azokat.*

²⁹ Ábrahám így válaszolt: „Ott van nekik Mózes, és ott vannak a próféták, hallgassanak azokra!”

³⁰ AT ILLE DIXIT: “NON, PATER ABRAHAM, SED SI QUIS EX MORTUIS IERIT AD EOS, PAENITENTIAM AGENT”.

³⁰ **De az erősködött: Nem hallgatnak, atyám, Ábrahám! De ha a halottak közül megy el valaki, bűnbánatot tartanak.**

³⁰ Az erre így könyörgött: ‘Nem úgy, atyám, Ábrahám! De ha a halottak közül megy valaki hozzájuk, bűnbánatot tartanak.’

³⁰ **Ám az erősködött: nem teszik, atyám, Ábrahám. De ha a holtak közül megy valaki hozzájuk, akkor megtérnek.**

³⁰ *Ama pedig monda: Nem úgy, atyám Ábrahám; hanem ha a halottak közül megy valaki hozzájok, megtérnek!*

³⁰ De az erre ezt mondta: „Nem úgy, atyám, Ábrahám, hanem ha a halottak közül megy el valaki hozzájuk, akkor majd megtérnek.”

³¹ AIT AUTEM ILLI: “SI MOYSEN ET PROPHETAS NON AUDIUNT, NEQUE SI QUIS EX MORTUIS RESURREXERIT, CREDENT”.

³¹ **Ő azonban így felelt: Ha Mózesre és a prófétákra nem hallgatnak, ha a halottak közül támad fel valaki, annak sem hisznek.”**

³¹ Erre ő azt felelte: ‘Ha Mózesre és a prófétákra nem hallgatnak, még ha a halottak közül támad is fel valaki, annak sem fognak hinni!’«

³¹ **Ő azonban így felelt: Ha Mózesre és a prófétákra nem hallgatnak, akkor, ha a holtak közül támad is föl valaki, annak sem fognak hinni.”**

³¹ *Ő pedig monda néki: Ha Mózesre és a prófétákra nem hallgatnak, az sem győzi meg őket, ha valaki a halottak közül feltámad.*

³¹ Erre ezt felelte neki: „Ha Mózesre és a prófétákra nem hallgatnak, az sem győzi meg őket, ha valaki feltámad a halottak közül.”

1.3. BEHATÁROLÁS

A hűtlen intézőről szóló példabeszéd (Lk 16,1-13) és a farizeusoknak adott tömör válasz s tanítás után (Lk 16,14-18) közli Lukács a szegény Lázárról szóló történetet, amely nem található meg a többi evangélistánál (Lk 16,19-31). Vagyis ez a szakasz egy olyan „gyöngyszem”, amit egyedül a Lukács evangélium őrzött meg.

1.4. SZÓ SZERINTI ÜZENET

Az evangélista hangsúlyozza, hogy

- Jézus különösen is szereti a szegényeket (Lk 4,18; Lk 7,22; Lk 14,21; Lk 16,22). Sőt ő maga is szegénynek született (Lk 2), szegényként élt (Lk 9,58), és az irántuk való figyelmes gyengédségre bátorítja tanítványait is (Lk 14,13; Lk 18,22).
- A keresztény emberek törődjenek a szegényekkel, legyenek irgalmasok hozzájuk, mert ettől is függ a haláluk utáni sorsuk (Lk 16,25; Lk 19,8-9).
- Jézus, aki maga is szegénnyé lett, hogy minket gazdagítson (2Kor 8,9) ezáltal arra hív minden embert, hogy tanuljuk meg a szegényektől az Isten iránti bizalmat, nyitottságot és az egyszerűséget. Váljunk mi is ilyen értelemben szegénnyé és érzékennyé a rászorulókat iránt! Erre kér minket Ferenc pápa is, amikor egy szegény és a szegényekért élő Egyházzal beszél (Evangélii Gaudium 198.).
- Van mennyország és van pokol. A kettő között nincs átjárás.
- Hallgatni Isten Szavára a hívő ember magatartása.
- A Szentírás szavai szerinti, egyszerű és szeretettel teli életre kell törekedni s nem kell különleges jeleket várni.

1.5. KULCSSZAVAK RÖVID ELEMZÉSE

πτωχός (ptókhosz): szegény, koldus (Lk 16,20.22)

A „szegény” szó azokat az embereket jelenti, akik teljesen ki vannak szolgáltatva másoknak. Önerejükben nem tudják fenntartani magukat, szükségük van a többiek segítségére. Lukács gyakran használja ezt a kifejezést: az evangélium első számú címzettjei éppen ezek az emberek, Jézus elsősorban nekik hirdeti meg az örömhírt (Lk 4,18; Lk 7,22). Ők boldogok, mert övék az Isten Országáé (Lk 6,20) és mert hivatalosak, Isten irgalmából, a mennyi lakomára, ami a mennyországot jelképezi (Lk 14,21; Lk 16,22). Isten nem feledkezik meg róluk, amit az a finom utalás is jelez, hogy az evangélista megjegyzi Lázár nevét (Lk 16,20). Élethelyzetükből adódóan maradéktalanul rábízák magukat az Úrra, ezért a szegények az Isten iránti bizalom jelképei is gyakran (Lk 21,3). Jézus pedig az irántuk való nagylelkű magatartásra buzdít (Lk 14,13; Lk 18,22), amit Zakeus, a vámosok feje, meg is valósít, s így üdvösség köszönt a házába (Lk 19,8-9).

κόλιτος (*kolposz*): kebel, öl, öböl, közvetlen közel (Lk 16,22-23)

Ez a szó az evangéliumokban egy közvetlen, bensőséges viszonyra utal: az adakozó ember megtapasztalja mások nagylelkűségét és szeretetét is (Lk 6,38). Lázár Ábrahám ölébe kerül, ami a célba ért és üdvözült embernek az Istennel való, mennyországbeli szeretetkapcsolatát írja le jelképesen (Lk 16,22-23). Érdekes megjegyezni, hogy a görög nyelvben ez a szó jelöli az öblöt is, ahol a hajó kiköt, vagyis a biztonság, a védettség, a révbeérés szinonimája is (ApCsel 27,39). János evangéliumában továbbá ez a kifejezés mutatja az Atya és a Fiú, illetve Jézus és a szeretett tanítvány szoros, meghitt kapcsolatát (Jn 1,18; Jn 13,23).

Vagyis ez a szó annak a biztos reménynek a jele, hogy az ember nincs egyedül, nincs magára hagyva. Hanem arra van meghívva, hogy a másik emberrel, illetve Istennel kapcsolatba lépve boldoggá váljék, s másokat is boldoggá tegyen, s ezáltal elérje élete célját.

1.6. KONTEXTUÁLIS – KÁNONI PÁRHUZAMOK

Párhuzamok Lukács evangéliumán belül

Lk 3,8 Teremjétek a bűnbánat méltó gyümölcsét! És ne mondogassátok magatokban: Ábrahám a mi atyánk! – Mert mondom nektek, van hatalma az Istennek, hogy ezekből a kövekből fiakat támasszon Ábrahámnak.

Lk 6,24-25 De jaj nektek, gazdagok, mert már megkaptátok vigasztokat. Jaj, nektek, akik most jóllaktok, mert éhezni fogtok! Jaj nektek, akik most nevettek, mert sírni és jajgatni fogtok!

Lk 12,19 Aztán majd elégedetten mondom magamnak: Ember, van annyid, hogy sok évig elég! Pihenj, egyél, igyál, s élj jól!

Lk 15,16 Örült volna, ha éhségét azzal az eledellel csillapíthatta volna, amit a sertések ettek, de még abból sem adtak neki.

Lk 24,44 Aztán így szólt hozzájuk: „Ezeket mondtam nektek, amikor még veletek voltam, hogy be kell teljesednie mindannak, amit rólam Mózes törvényében, a prófétákban és a zsoltárokból írtak.”

Szinoptikus és jánosi párhuzamok

Mt 5,4 Boldogok, akik szomorúak, mert majd megvigasztalják őket.

Mt 8,11 Ezért mondom nektek: Sokan jönnek majd napkeletről és napnyugatról, és letelepednek Ábrahám, Izsák és Jákob mellé a mennyek országában

Mt 15,27 Az asszony ellentmondott: „Igen, Uram, de a kiskutyák is esznek a maradékból, amely lekerül uruk asztaláról.”

Jn 1,18 Nem ő volt a világosság, csak tanúságot kellett tennie a világosságról.

Jn 5,46-47 Mert ha Mózesnek hinnétek, nekem is hinnétek. Mert hisz rólam írt. De hát ha az ő írásainak nem hisztek, hogy hinnétek az én szavaimnak?

Kánoni elemzés (párhuzamok a Szentírás más könyveiben)

ApCsel 18,5 Mihelyt Szilás és Timóteus megérkezett Macedóniából, Pál egészen a tanításnak szentelte magát. Bizonyítékokat sorakoztatott fel, hogy Jézus a Messiás.

Jak 5,5 Bőségben éltetek a földön és tobzódtatok, hizlaltátok szíveteket a leölés napjára.

2. MEDITATIO – ELMÉLKEDÉS

2.1. PATRISZTIKUS NÉZŐPONT

Aranyszájú Szent János: Példabeszédet használ, amikor valami példásat szeretne elmesélni, anélkül, hogy megnevezne egy nevet. Lázár viszont azt jelenti „valaki, akinek segítettek”. Ő szegény volt, és az Úr segített neki.

Alexandriai Szent Cirill: A mai evangélium olyan, mint egy példabeszéd, azonosképp is van megírva. Tisztázni akarja azoknak, akiknek a földi birodalomban bőség áll rendelkezésükre, hogy szigorú ítéletre számítsanak, ha nem sietnek a szegények segítségére. A zsidó szájhagyomány mesél egy bizonyos Lázárról, aki abban az időben Jeruzsálemben élt, aki nagyon szegény és betegségekől sújtott volt; ő reá emlékezik az Úr és róla veszi a példát azért, hogy prédikációját még kézzel foghatóbbá tegye.

2.2. TANÍTÓHIVATALI NÉZŐPONT

2.2.1. KATOLIKUS EGYHÁZ KATEKIZMUSA

1939. A szolidaritás alapelve, amelyet „barátság” vagy „szociális szeretet” néven is neveznek, az emberi és keresztény testvériség közvetlen követelménye:

A tévedés „első, ma oly széles körben és veszedelmesen elterjedt forrása az, hogy megfélelkeznek az emberek azon kölcsönös kapcsolatáról és szeretetéről, amelyet mind a közös eredet és az összes ember – bármely néphez tartozzék is – értelmes természetének azonossága, mind a megváltás áldozata, melyet Krisztus a kereszt oltárán mennyei Atyjának engesztelésül följánlott, parancsol”.

1940. A szolidaritás mindenekelőtt a javak szétosztásában és a munka megfizetésében mutatkozik meg. Magában foglalja az erőfeszítést az igazságosabb társadalmi rendért, melyben a feszültségeket jobban meg lehet oldani, s melyben a feszültségek könnyebben megtalálják az egyeztetett megoldást.

1941. A társadalmi–gazdasági problémákat csak a szolidaritás valamennyi formájának, a szegények egymás közötti, a gazdagok és szegények, a munkások egymás közötti, a munkaadók és munkavállalók, a nemzetek és népek szolidaritásának segítségével lehet megoldani. A nemzetközi szolidaritás az erkölcsi rend követelménye. A világ békéje részben ettől függ.

1942. A szolidaritás erénye meghaladja az anyagi javak kereteit. Az Egyház, a hit lelki javait terjesztve, többnyire segítette a gazdasági fejlődést is, amelynek gyakran nyitott új

utakat. Századokon át így valósultak meg az Úr szavai: „Ti keressétek először az Isten országát és annak igazságát, s ezeket mind megkapjátok hozzá” (Mt 6,33):

„Mintha kétezer éve nem élne kitartóan az Egyház lelkében mindenki kollektív felelősségérzete mindenkéért, melyből egészen a hősies szeretetig merítették erőt a lelkek, tudniillik a földet művelő, rabszolgákat fölszabadító, betegeket gyógyító, a hitet, a kultúrát és a tudományt minden kor minden népéhez elvívó szerzetesek, azért, hogy olyan társadalmi föltételeket teremtsenek, amelyek egyedül képesek lehetővé és könnyűvé tenni az emberhez és a keresztényhez méltó életet.”

2437. Az erőforrások és a gazdasági eszközök nemzetközi szinten olyannyira egyenlőtlenek, hogy ez a nemzetek között valóságos „szakadékot” okoz. Egyik oldalon vannak azok, akik a növekedés eszközeit birtokukban tartják és fejlesztik, a másik oldalon, akik egyre inkább eladósodnak.

2438. Napjainkban különböző vallási, politikai, gazdasági és pénzügyi természetű okok „teszik világméretűvé a szociális kérdést”. Az egymástól politikailag már kölcsönösen függő nemzetek között szükség van a szolidaritásra. Még inkább szükség van rá, amikor azoknak a „gonosz mesterkedéseknek” megfékezéséről van szó, amelyek akadályozzák a kevésbé fejlett országok fejlődését. A helyzetükkel visszaélő, szinte uzsorás pénzügyi rendszereket, a nemzetek közötti igazságtalan kereskedelmi kapcsolatokat és a fegyverkezési hajszát föl kell váltania a közös erőfeszítésnek az erőforrások mozgósítására az erkölcsi, kulturális és gazdasági fejlődés érdekében; és újra meg kell határozni „az értékek prioritását és hierarchiáját”.

2439. A gazdag országoknak súlyos erkölcsi felelőssége van azokkal szemben, amelyek önmaguktól nem tudják biztosítani fejlődésük eszközeit vagy tragikus történelmi események megakadályozták őket ebben. Erre a szolidaritás és a szeretet kötelez; de az igazságosság is olyan esetben, ha a gazdag országok jóléte olyan forrásokból ered, amelyet nem fizettek meg méltányosan.

2440. A közvetlen segítség megfelelő válasz a rendkívüli – például a természeti katasztrófák, járványok stb. által okozott – szükséghelyzetekre. Nem elegendő azonban a nyomor súlyos bajainak orvoslására, sem a szükségletekről való tartós gondoskodásra. Át kell alakítani a nemzetközi gazdasági és pénzügyi szervezeteket, hogy jobban segítsék az igazságos kapcsolatokat a kevésbé fejlett országokkal. Támogatni kell a szegény országokat növekedésükre és fölszabadításukra irányuló erőfeszítéseikben. Ezeket az elveket egész különleges módon kell alkalmazni a mezőgazdasági munka területén. Különösen a harmadik világban a szegények döntő többségét a földművesek alkotják.

2441. Az emberi társadalom integrális fejlődésének alapjához tartozik az Isten iránti érzék és önismeret növelése. Ez a fejlődés gyarapítja az anyagi javakat, és a személy és szabadsága szolgálatába állítja őket. Csökkenti a nyomort és a gazdasági visszaélést. Növeli a kultúrák identitásának és a transzcendenciára való nyitottságnak tiszteletben tartását.

2442. Nem az Egyház pásztorainak a dolga, hogy közvetlenül beavatkozzanak a politikai akciókba és a társadalmi élet megszervezésébe. Ez a feladat a világi hívők hivatásának része, akik saját kezdeményezésből honfitársaikkal együtt cselekednek. A szociális tevékenység konkrét utak sokféleségét foglalhatja magában. Mindig a közjóra kell

irányulnia, és igazodnia kell az evangéliumi üzenethez és az Egyház tanításához. A világi hívők feladata, hogy „keresztény elkötelezettséggel mintegy lélekkel hassák át a földi dolgokat, és ezekben mutassák meg, hogy a béke és az igazság tanúi és munkásai.”

2443. Isten megáldja azokat, akik a szegények segítségére sietnek, és kárhoztatja azokat, akik elfordulnak ettől: „Aki kér, annak adj, s attól, aki kölcsönt akar tőled, ne tagadd meg” (Mt 5,42). „Ingyen kaptátok, ingyen is adjátok” (Mt 10, 8). Jézus Krisztus a maga választottait arról fogja fölismerni, amit a szegényekért tettek. Krisztus jelenlétének jele, hogy „a szegényeknek hirdettetik az evangélium” (Mt 11,5).

2444. „Az Egyház törődése a szegényekkel (...) hagyományos formáiban napjainkig folytatódik”, erre készíti a boldogságok evangéliuma, Jézus szegénysége és az Ő szegények iránti figyelmessége. A szegényekről való gondoskodás a munka kötelezettségeinek egyik indítéka is, tudniillik hogy legyen miből adni a szűkölködőknek. Ez a szegények iránti szeretet nemcsak az anyagi szegénységre terjed ki, hanem a kulturális és vallási szegénység számtalan formájára.

2445. A szegények iránti szeretet nem egyeztethető össze a gazdaság mértéktelen szeretetével vagy önző használatával:

„Rajta, gazdagok, jajveszékelve sírjatok a rátok törő nyomorúság miatt. Vagyonotok oda, ruhátokat megette a moly. Aranyotokat és ezüstötöket belepte a rozsdá, és ez a rozsdá tanúul szolgál ellenetek és megemészti testeteket, mint a tűz. Vagyonotokat szaporítottátok még az utolsó napokban is. A bér, amelyet a földeteket learató munkásoktól levontatok, felkiált, és az aratók szava felhatolt a Seregek Urának fülébe. Bőségben éltetek a földön és tobzódtatok, hízlaltátok szíveteket a leölés napjára. Az igazat elítéltétek, megöltétek, s ő nem tanúsított ellenállást.” (Jak 5,16)

2446. Aranyszájú Szent János keményen figyelmeztet: „Nem adni a szegényeknek azt jelenti, hogy kirabolod őket, és becsapod az életüket; (...) nem a sajátunkat, hanem az övéket tartjuk vissza”. „Először az igazságosság követelményeit kell teljesíteni, nehogy szeretetadományként adjuk azt, amivel az igazságosság alapján tartozunk”.

„Amikor a rászorulóknak valami szükséges dolgot adunk, nem a sajátunkból adakozunk, hanem visszaadjuk nekik azt, ami az övék; inkább az igazságosság követelményét teljesítjük, mint az irgalmasság cselekedeteit hajtjuk végre.”

2447. Az irgalmasság cselekedetei azok a karitatív cselekedetek, melyekkel felebarátunk segítségére sietünk testi és lelki szükségleteiben. A tanítás, a tanácsadás, a vigasztalás, a bátorítás az irgalmasság lelki cselekedetei, miként a megbocsátás és a türelmes elviselés is. Az irgalmasság testi cselekedetei az éhezőknek ételt adni, a hajléktalanoknak szállást adni, a ruhátlanokat fölruházni, a betegeket és börtönben levőket látogatni, a halottakat eltemetni. E tettek közül a szegényeknek adott alamizsna a testvéri szeretet egyik fő tanúságtétele, ugyanakkor az igazságosság gyakorlása, amely tetszik Istennek:

„Akinék két ruhája van, az egyiket adja oda annak, akinek egy sincs; s akinek van ennivalója, tegyen hasonlóképpen” (Lk 3,11). „Adjátok oda inkább, ami benne van, a rászorulóknak, és akkor tiszták lesztek egészen” (Lk 11,41). „Ha valamelyik testvérnek nem volna ruhája és nem volna meg a mindennapi tápláléka, és egyiktek így szólna hozzá:

»Menj békében, melegedj, és lakjál jól«, de nem adnátok meg neki, amire testének szüksége van, mit használna?» (Jak 2, 15–16)

2448. „Az emberi nyomorúság sokféle formája – az anyagi kifosztottság, a jogtalan elnyomás, a testi és lelki betegségek és végül a halál – nyilvánvaló jele annak a veleszületett gyengeségnek, melyben az ember Ádám első bűne óta él, és jele annak, hogy szüksége van üdvösségre. Ez indította részvételre az üdvözítő Krisztust, aki ezt a természetet magára akarta venni, és azonosulni akart »a legkisebbekkel a testvérek között«. Ez indokolja, hogy azok, akikre ránehezedik az emberi nyomorúság, különleges szeretetben részesülnek az Egyház részéről, mely a kezdetektől fogva – sok tagjának mulasztása ellenére – sem szűnik meg azon munkálkodni, hogy könnyítsen terhükön, védelmezze és fölszabadítsa őket. Tette ezt számos jótékonyági intézményében, melyek mindig és mindenütt nélkülözhetetlenek maradnak.”

2449. Már az Ószövetségben a különféle jogi rendelkezések (jubileumi év, a kamatszedés és zálogba vétel tilalma, a tized kötelezettsége, a napszámosok bérének naponkénti kifizetése, a tallózás és böngészés joga) összhangban vannak a Második Törvénykönyv buzdításával: „Mindig lesznek szegények az országban. Ezért megparancsolom: Nyisd meg a kezed testvéred, a földeden élő szűkölködő és szegény felé.” (MTörv 15,11) Jézus magáévá tette ezeket a szavakat: „Szegények mindig lesznek veletek, de én nem leszek veletek mindig” (Jn 12,8). Ezzel nem hatálytalanítja a régi próféták dörgő szavát: megveszik „pénzen a nyomorgókat, egy pár saruért a szegényt (...)” (Ám 8,6), hanem fölszólít bennünket, hogy ismerjük föl jelenlétét a szegényekben, akik az Ő testvérei:

Limai Szent Róza, amikor anyja szemrehányást tett neki amiatt, hogy a házba szegényeket és betegeket fogadott be, így válaszolt: „Krisztusnak jó illata vagyunk, amikor a szegényeknek és betegeknek szolgálunk”.

2831. De azok jelenléte, akik a kenyér hiánya miatt éheznek, e kérés más mélységét nyitja meg. Az éhség drámája a világban az igazságban imádkozó keresztényeket arra hívja, hogy hatékony felelősséget vállaljanak testvéreikért, mind egyéni eljárásukban, mind az emberi családdal való szolidaritásban. Az Úr imádságának e kérése nem választható el sem a szegény Lázárról, sem az utolsó ítéletről szóló példabeszédektől.

633. A halottak honát, ahova a meghalt Krisztus alászállt, az Írás alvilágnak, seolnak vagy hádésznak nevezi, mert akik ott vannak, meg vannak fosztva Isten látásától. A Megváltóra várva ebben az állapotban voltak az összes megholtak, gonoszok és igazak egyaránt, ami nem azt jelenti, hogy azonos volt a sorsuk, miként Jézus az „Ábrahám kebelére” fogadott szegény Lázárról szóló példabeszédben megmutatta. „Az igazak lelkét, akik Ábrahám kebelén vártak az Üdvözítőt, a pokolraszálló Úr Krisztus kiszabadította”. Jézus nem azért szállt alá a poklokra, hogy a kárhozottakat szabadítsa ki, nem is azért, hogy a poklot, a kárhozat helyét megszüntesse, hanem hogy az igazakat szabadítsa ki, akik öelötte éltek.

1021. A halál véget vet az ember életének, mint olyan időnek, amely lehetőséget adott a Krisztusban megnyilvánult isteni kegyelem elfogadására vagy elutasítására. Az Újszövetség az ítéletről elsősorban a Krisztussal a második eljövetelekor való végső találkozás távlatában beszél, de többször állítja azt is, hogy minden egyes ember a halála után közvetlenül megkapja cselekedeteinek és hitének jutalmát. A szegény Lázár

példabeszéde, Krisztus szava a kereszten a jobb latorhoz, valamint az Újszövetség más szövegei beszélnek a lélek végső sorsáról, ami az egyes emberek számára különböző lehet.

2463. Miként lehetséges az, hogy a kenyeret és az otthont nélkülöző emberek sokaságában nem ismerjük föl a Lázárról szóló példabeszéd éhező koldusát? Miként lehetséges az, hogy nem halljuk meg Jézust: „nekem sem tettétek” (Mt 25,45)?

„Ne szólj hamis tanúságot a felebarátod ellen!” (Kiv 20,16)

„Hallottátok, hogy mondatott a régieknek: »Ne esküdjél hamisan, hanem tartsd meg az Úrnak tett esküdet!«., (Mt 5,33)

2831. De azok jelenléte, akik a kenyér hiánya miatt éheznek, e kérés más mélységét nyitja meg. Az éhség drámája a világban az igazságban imádkozó keresztényeket arra hívja, hogy hatékony felelősséget vállaljanak testvéreikért, mind egyéni eljárásukban, mind az emberi családdal való szolidaritásban. Az Úr imádságának e kérése nem választható el sem a szegény Lázárról, sem az utolsó ítéletről szóló példabeszédektől.

1033. Csak akkor egyesülhetünk Istennel, ha szabadon választjuk azt, hogy szeretjük Őt. Istent pedig nem szerethetjük, ha ellene, a felebarátunk vagy önmagunk ellen súlyosan vétkezünk: „Aki nem szeret, az a halálban marad. Mindaz, aki gyűlöli testvérét, gyilkos: azt pedig tudjátok, hogy a gyilkosnak nincs örök élete” (1Jn 3,15). A mi Urunk figyelmeztet bennünket arra, hogy el leszünk választva tőle, ha elmulasztunk segíteni a szegények és kicsinyek súlyos szükségében, akik az ő testvérei. Ha halálos bűnben halunk meg anélkül, hogy azt megbántuk vagy Isten irgalmas szeretetét befogadtuk volna, akkor – saját szabad választásunk révén – tőle örökre elválasztottak maradunk. Ezt az Isten és a szentek közösségéből való végleges önkizárás állapotát nevezzük „pokolnak”.

1034. Jézus gyakran beszél az „olthatatlan tűzű” „gehennáról”, amely azoknak van fönntartva, akik életük végéig visszautasították a hitet és a megtérést, és ahol a lélek és a test együtt veszhet el. Jézus súlyos szavakkal hirdeti: „az Emberfia elküldi majd angyalait, azok összeszednek országában minden gonosztettet és gonosztevőt, és tüzes kemencébe vetik őket” (Mt 13,41–42), és Ő fogja kihirdetni a kárhóztató ítéletet: „Távozzatok tőlem átkozottak az örök tűzre!” (Mt 25,41).

1035. Az Egyház tanítása állítja a pokol létét és örökkétartó voltát. Azok lelkei, akik halálos bűn állapotában halnak meg, a halál után azonnal a pokolba jutnak, ahol a pokol kínjait szenvedik, „az örök tüzet”. A pokol legsúlyosabb kínja az örök elszakítottság Istentől, akiben egyedül talál az ember életet és boldogságot, melyre teremtett és amire vágyakozik.

1036. A Szentírás kijelentései és az Egyház tanítása a pokolról meghívás a felelősségre, mellyel az embernek örök sorsát szemmel tartva kell élnie a szabadságával. Ugyanakkor sürgető meghívás a megtérésre: „A szűk kapun lépjetek be! Tágas a kapu és széles az út, mely a kárhóztatba visz, bizony sokan mennek be rajta. De milyen szűk a kapu, és milyen keskeny az út, mely az életre visz, bizony kevesen találják meg azt” (Mt 7,13–14):

„Mivel pedig nem tudjuk sem a napot, sem az órát, az Úr intelme szerint állandóan virrasztanunk kell, hogy amikor befejezzük földi életünk egyetlen futamát, beléphessünk vele a menyegzőre, az áldottak közé számláltassunk, és ne kelljen mint haszontalan és

lusta szolgálknak az örök tűzre távoznunk, a külső sötétségre, ahol sírás és fogcsikorgatás lesz.”

1037. Isten senkit nem rendel eleve arra, hogy a pokolba jusson; ehhez ugyanis az Istentől való szándékos elfordulás (halálos bűn) és a mindvégig való megátalkodottság kell. Az Egyház az eucharisztikus liturgiában és hívei mindennapi imáiban kéri Isten irgalmát, aki „nem akarja, hogy valaki is elveszen, hanem mindenkit bűnbánatra akar téríteni” (2Pt 3,9).

„Kérünk, Istenünk, fogadd megengesztelődve ezt az áldozati adományt tőlünk, szolgáláidtól és házad egész népétől. Irányítsd a te békédben életünk napjait, ments meg minket az örök kárhozattól, és végy föl választottaid körébe.”

2.2.2. PÁPAI GONDOLATOK

FERENC PÁPA ÜZENETE 2017 NAGYBŐJTJÉRE

A másik ember: ajándék

A példabeszéd azzal kezdődik, hogy bemutatja a két főszereplőt, ám a szegény Lázárról kapunk csak pontosabb leírást: kétségbeejtő helyzetben van, már fel sem bír kelni, a gazdag kapujában fekszik és azokat a morzsákat eszi, amelyek ennek asztaláról elé hullanak. Testét mindenütt sebek borítják, és a kutyák nyaldossák ezeket (vö. 20-21.vers). A helyzet tehát nyomasztó: Lázár mélyre süllyedt és megalázó helyzetben találja magát.

A jelenet még drámaibb, ha azt is tekintetbe vesszük, hogy a szegényt *Lázárnak* nevezik: e név ígéreteket hordoz, hiszen azt jelenti: „*Isten megsegít*”. Ez a szereplő tehát nem névtelen valaki, pontos leírásunk van róla és olyan emberként áll előttünk, akihez személyes történetet csatolhatunk. A gazdag számára Lázár szinte láthatatlan, a mi számunkra azonban ismert, közel állónak érezzük, saját arca van: ajándék, felmérhetetlen értékű gazdagság, az Isten által akart, szeretett lény, akiről meg is emlékezik – még ha kézzelfogható állapota olyan is, mintha emberi szemét volna (vö. a 2016. január 8-i *szentmisén mondott szentbeszédéből*).

Lázár azt tanítja számunkra, hogy a *másik ember ajándék*. A másik emberhez való helyes viszonyunk abban áll, hogy hálával felismerjük értékét. A gazdag ember kapujában fekvő szegény sem útban lévő akadály csupán, hanem felszólítás a megtérésre, az élete megváltoztatására. E példabeszéd először is arra szólít fel bennünket, hogy nyissuk meg a szívünk ajtaját a másik ember előtt, mivel minden ember ajándék, legyen az a szomszédunk vagy akár egy szegény ismeretlen. (...) Mindnyájan találkozunk utunkon ilyen emberekkel. Minden élet, amely utunkba akad, érdemes rá, hogy befogadjuk, tiszteljük, szeressük. Isten Igéje segít számunkra, hogy felnyissa szemünket, és be tudjuk fogadni és szeretni tudjuk az életet, főként a törékeny életet. Ám ahhoz, hogy ezt meg tudjuk tenni, komolyan kell vennünk ezt is, amit az Evangélium a gazdag emberrel kapcsolatban mond el.

A bűn elvakít

A példabeszéd kendőzetlenül megmutatja azokat az ellenmondásokat, amelyek között a gazdag ember él (19. vers). Neki, a szegény Lázárral ellentétben nincsen neve, csak

„gazdag”-ként jellemzik. Jólétét kimutatják a ruhák, amelyeket visel, a túlzott luxus. A bíbor ugyanis értékesebb volt ekkor az aranyból és az ezüstből is, és ezt fenntartották az istenségek (vö. Jer 10,9) és a királyok (vö. *Bír* 8,26) számára. A patyolat olyan különleges lenvászón volt, amely viselőjét szinte szakrális jeggyel látta el. Ennek az embernek a gazdagsága tehát túlzó, már csak azért is, mert minden nap, szokása szerint közszemlére teszi. „Minden nap nagy lakomát rendezett” (19.v.). Azt látjuk rajta drámaian, hogy valakit teljesen megront a bűn, három egymást követő lépésben: a pénz szeretete, a hiúság és a gőg (vö. a 2013. szeptember 20-i *szentmisén mondott szentbeszédéből*).

Pál apostol azt állítja: „Minden baj gyökere ugyanis a pénz utáni sóvárgás” (1 Tim 6,10). Ez az ember megromlásának fő oka és az irigység, a veszekedés és gyanakvás forrása. A pénz képes átvenni fölöttünk az uralmat, olyannyira, hogy egyeduralkodó bálványunkká válik (vö. *Evangelii gaudium* apostoli buzdítás, 55). Ahelyett, hogy eszköz volna, amelyekkel jól cselekedhetünk és gyakorolhatjuk a mások iránti szolidaritást, a pénz az önzés logikájának szolgájává tehet minket és az egész világot, nem hagy teret a szeretetnek és megátolja a békét.

A példabeszéd megmutatja azt is, hogy a gazdag embert a kapzsiság hiúvá is teszi. Személyiségét a látszatokban jeleníti meg, abban, hogy másoknak megmutatja, mi mindent engedhet meg magának. Ám a látszat a belső üresség álcája. Élete a külsőségek rabja, a lét legfelszínesebb és legátmenetibb dimenziójáé (vö. *uo.*, 62).

Ennek az erkölcsi züllésnek legmélyebb lépcsőfoka a gőg. A gazdag ember úgy öltözködik, mintha király lenne, utánozza egy istenség viselkedését, elfeledve azt, hogy egyszerű halandó. A gazdagság szeretete által megromlott ember számára nem létezik más mint a saját énye és ezért az őt körülvevő személyek nem lépnek be a látóterébe. A pénzhez való ragaszkodás gyümölcse tehát egyfajta vakság: a gazdag nem látja az éhes, sebekkel borított és megalázottságában elesett szegény embert. Ha ezt a szereplőt vizsgáljuk, megértjük, hogy az Evangélium miért ítéli el ilyen világosan a pénz szeretetét: „Senki sem szolgálhat két úrnak: vagy gyűlöli az egyiket, a másikat pedig szereti, vagy ragaszkodik az egyikhez, a másikat pedig megveti. Nem szolgálhattok az Istennek is, a Mammonnak is” (Mt 6,24).

Az Ige ajándék

(...) A gazdag és a szegény ember (...) egyaránt meghal és a példabeszéd nagyobbik része már a másvilágon zajlik. A két főszereplő hirtelen rádöbben: „semmit sem hoztunk erre a világra, s nem is vihetünk el semmit” (1 Tim 6,7).

A mi pillantásunk is a túlvilágra szegeződik, ahol a gazdag ember hosszas párbeszédet folytat Ábrahámmal, akit „atyjának” nevez (Lk 16, 24.27), s ezzel megmutatja, hogy ő is Isten népéhez tartozik. Ez életét még ellentmondásosabbá teszi, hiszen eddig semmit sem tudtunk meg Istennel való kapcsolatáról. Életében nem volt hely Isten számára, az egyetlen isten ő maga volt saját maga számára. Csak a túlvilági gyötrelmek között ismeri fel a gazdag ember Lázárt és azt szeretné, hogy a szegény enyhítse kínjait egy kis vízzel. Hasonló dolgokat kér Lázártól, amelyeket a gazdag meg tudott volna tenni, ám soha nem tett meg. Ábrahám azonban elmagyarázza neki: „Emlékezzél csak vissza, hogy milyen jó dolgod volt életedben, Lázárnak meg hogy kijutott a rosszból. Most tehát neki itt vizsgálatásban van része, a te osztályrészed pedig a gyötrelmek” (25.v.). A túlvilágon

valamiképpen helyreáll az igazság, és az életben elszenvedett gyötrelmeket kiegyenlítik a jó dolgok.

A példabeszéd folytatódik és így üzenetet hordoz minden keresztény számára. A gazdag ugyanis, akinek élnek még testvérei, azt kéri Ábrahámától, hogy küldje el ezekhez Lázárt, hogy az figyelmeztesse őket, ám Ábrahám így válaszol: „Van Mózesük és vannak prófétáik. Azokra hallgassanak” (29.v). És a gazdag ember ellenvetésére, meg is erősíti: „Ha Mózesre és a prófétákra nem hallgatnak, ha a halottak közül támad fel valaki, annak sem hisznek” (31.v).

Ilyen módon előttünk áll a gazdag ember igazi problémája: rossz sorsának eredete abban áll, hogy *nem hallgatja meg Isten igéjét*; ezért nem szereti már Istent és ezért veti meg felebarátját. Isten Igéje élő erő, amely képes kiváltani a megtérést az ember szívében és a személyt ismét Isten felé fordítani. Ha bezárjuk szívünket Isten nekünk szóló ajándéka előtt, következésképpen testvérünk előtt is zárva marad a szívünk.

SZENT II. JÁNOS PÁL PÁPA SOLLICITUDO REI SOCIALIS KEZDETŰ ENCIKLIKÁJA

33. (...) Ha a társadalomban a személyek és a közösségek nem látják szilárdan biztosítottak az erkölcsi, kulturális és lelki követelményeket, amelyek az emberi személy méltóságából fakadnak, s amelyek a természetes közösségek, elsősorban a család és a vallási közösségek sajátjai, akkor minden más – a javak bősége, a mindennapok segítségét szolgáló technikai vívmányok, az anyagi jólét bizonyos szintje – először elégtelenné, majd az idő múlásával megvetendővé válik. Ezt az Úr az evangéliumban világosan megerősíti, mindenkit figyelmeztetve a javak helyes értékrendjére: „Mi haszna van az embernek, ha az egész világot megszerzi is, de lelke kárát vallja?” (Mt 16,26). (...)

Nemzetközi síkon, az államok közti kapcsolatokban – vagy közkeletű szóhasználat szerint a különböző „világok” között –, teljes tiszteletben kell tartani minden nép identitását, történeti és kulturális sajátosságaival egyetemben. Továbbá szükséges, amint azt már a *Populorum progressio* enciklika megkívánta, hogy elismerjék: minden nép azonos joga „együtt ülni a közös lakoma asztalánál”, ahelyett, hogy bármelyik is Lázárként kint fekdjön az ajtó előtt, miközben „a kutyák jönnek és nyalogatják sebeit” (vö. Lk 16,21). Az egyes személyeknek és népeknek élvezniük kell azt az alapvető egyenlőséget, amelyen például az Egyesült Nemzetek Szövetségének alapokmánya nyugszik: ez olyan egyenlőség, amely szerint mindenkinek joga van a teljes fejlődés folyamatában való részvételre. (...)

Ezenfelül a keresztény ember, aki neveltetése alapján az emberben Isten képmását látja és arra kapott meghívást, hogy részesedjék a teljes igazságban és jóságban, aki az Isten, a fejlődés érdekében végzett erőfeszítéseiben sem vonatkoztathat el ennek az egyedülálló „képmásnak” méltóságától és tiszteletétől. Más szóval az igazi fejlődésnek *az isten- és a felebaráti szereteten* kell alapulnia, és elő kell mozdítania az egyesek és a társadalom közötti kapcsolatot. Íme „a Szeretet kultúrája”, amelyről oly gyakran szólott VI. Pál pápa.

SZENT VI. PÁL PÁPA POPULORUM PROGRESSIO KEZDETŰ ENCIKLIKÁJA

47. A szolidaritás kötelezettsége

A népeket is ugyanaz a szolidaritás kötelezi, mint az egyes embereket: „a fejlett országok legfontosabb kötelessége, hogy segítsék a fejlődőket”. Nos, ezt a zsinati tanítást kellene megvalósítani. Azt ugyan el lehet fogadni, hogy egy nép a többit megelőzve maga legyen az első számú haszonélvezője a gondviselő Istentől neki juttatott adományoknak, mint olyannak, ami saját munkájának hozadéka; de egyetlen nemzet sem veheti a bátorságot, hogy a maga kizárólagos hasznára rakja félre kincseit. Minden népnek kötelessége több és jobb minőségű terméket előállítani, többet és jobban dolgozni, egyrészt azért, hogy valóban emberi életet biztosíthasson minden polgárának, és másrészt hogy hozzájárulhasson az emberiség egészének együttes fejlődéséhez. Amikor a gyengén fejlett régiókban növekszik a nyomor, akkor természetes dolog, hogy a gazdag országok megtermelt javaik egy részét átengedjék az előbbieknél szükségleteinek kielégítésére; az is természetes, hogy tanítókat, mérnököket, műszakiakat, tudósokat képezzenek, akik tudásukat és szakértelmüket a gyengébbek szolgálatába állítják.

2.3. LITURGIKUS NÉZŐPONT

2.3.1. AZ EVANGÉLIUMI SZAKASZ KAPCSOLÓDÁSI PONTJAI A SZENTMISE SZERTARTÁSÁNAK EGYÉB SZÖVEGEIVEL

Az *evangélium* (Lk 16,19-31) példabeszéde a gazdag ember és a szegény koldus halála utáni sorsát beszéli el. Rámutat arra, hogy a gazdag a kárhozatot nem azzal érdemelte ki, mert tehetős, hanem mert nem segített a kolduson, nem használta fel jól a kapott javakat (vö. Lk 16,21).

Ezzel vonható párhuzamba az *olvasmány* (Ám 6,1a.4-7), amelyben a próféta figyelmezteti Izrael gőgös és önző gazdagjait: „Jaj a gondtalanul élőknek Sionban, és Szamaria hegyén az elbizakodottaknak! Elefántcsont ágyban alusznak, fekvőhelyeiken henyélnek, lakmároznak a nyáj bárányaiból és a csorda ökreiből.”

A *válaszos zsoltár* (Zsolt 145,7-10) Istennek a szegények iránti figyelmes és gondoskodó szeretetét hangsúlyozza: „Az elnyomottak igazságot szolgáltak. Az éhezőknek ő ad kenyeret, kiszabadítja az Úr a foglyokat. Az Úr megnyitja a vakok szemét, és fölemeli azt, aki elesett. Az Úr szereti az igaz embert, a jövevényt megvédi.”

A *szentlecke* (1Tim 6,11-16) által az Úr bennünket is az irgalom gyakorlására hív: „Törekedjél inkább igazságos lelkületre, életszentségre, hitre, szeretetre, türelemre és szelídségre.” Az egyetemes könyörgések záró fohásza ezzel kapcsolatban így fogalmaz: „Urunk, Istenünk! Add kegyelmedet, hogy szenvedő embertársainktól szívtelenül el ne zárkózzunk, és így örök boldogságukat ne kockáztassuk!” Az áldozás utáni ének (1Jn 3,16) pedig arra bátorít, hogy kövessük Jézus nagylelkűségét mi is: „Isten szeretetét arról ismerjük fel, hogy Krisztus az ő életét adta értünk. Nekünk is kötelességünk életünket adni testvéreinkért.”

2.3.2. LITURGIKUS ÉNEKEK

Mindenek szemei (626)

http://nepenektar.hu/idoszak/evkozi_ido/liturgia/226/gr/865/mindenek-szemei-oculi-omnium-1

GITÁROS ÉNEKEK

Kész az én szívem

<https://www.youtube.com/watch?v=jtU2OuwoPFw>

2.4. PEDAGÓGIAI NÉZŐPONT

2.4.1. EVANGÉLIUM TÉMÁJÁT FELDOLGOZÓ IRODALMI MŰVEK

Aranyosi Ervin: A szeretet melegével

Önző, vad világban jéggé fagy a lélek,
szívbe hideg markol, bánt a téli szél.
Üressé, kihalttá változik az élet.
Ennek a világnak tűzhelye legyél!
Fűts be önmagadba, légy felizzó kályha,
mely a hideg éjben áraszt meleget!
Szíved szép érzése legyen tüzed fája,
s áraszod melegséged, szeretetedet!
Vonzd a csüggedőket szeretetkörödbe,
tüzed búv körében melegedjenek!
Ne maradjanak az árnyékban örökre,
végre melegségre, fényre leljenek.
Meglátod, mennyien éheznek a jóra,
mennyi fázós lélek gyűlik majd köréd.
Mennyire szükség van bátorító szóra,
mikor szívbe markol a fagyos sötét.
Adj esélyt a mának, hogy jövőbe nézhess,
s mások is hihessék: jön majd kikelet!
Szívdobbanásoddal más szívben zenélhess,
hited el, érdemes itt élni veled!
Egy kedves mosollyal, mennyei derűvel,
hited erejével álmodj holnapot.
Légy az, aki mással varázslatot művel,
melyhez szívjóóságod adhat alapot.
Szíved közelében a remény feléled,
s élhetővé válik a fagyos földi lét.
Szeretetvirágod szép mosollyá érleld,
add csak tiszta szívvel, s másé lesz tiéd!
Hagyd hogy köréd gyűljön, aki melegedne,
vidám tüzed gyújtson éltető reményt!
Aztán ismételd meg, – Miért ne lehetne? –
ezt a hitet nyújtó csodás eseményt!

Túróczy Zoltán: Tanács

Ma még tiéd körülötted minden.
 Adhatsz belőle. Adj hát, kinek nincs,
 Mert jön egy nap, talán nemsokára,
 S kihull kezedből minden földi kincs.
 És nem lesz többé tiéd semmi sem.
 Tollad, virágos párnád másra vár...
 Mit maga köré épített egy élet,
 Nem több mint összeomló kártyavár.
 Ma szólhatsz még jóságos, meleg szóval
 Testvéredhez, ki szenved, szomorú.
 Vigaszt hoz szavad zengő muzsikája,
 S tán rózsát hajt egy töviskoszorú.
 Hajolj hát hozzá, amíg beszélhetsz,
 Harmatként hulljon szerető szavad:
 Mert jön egy nap, hogy elnémul ajkad,
 És soha többé nem fakad.
 Ma kezed még erős, a lábad fürge,
 Szolgálhatsz szegényt, árvát, beteget.
 Ma letörölhetsz verejtéket, könnyet.
 Oh, most segíts, ha teheted.
 Mert jön egy nap, hogy kezed mozdulatlan,
 Mindegy hogy ős lesz, tél, vagy kora nyár,
 Mert nincs több időd, s amit meg nem tettél,
 Azt nem teszed meg soha többé már.
 De ma még tiéd körülötted minden.
 És adhatsz, adj hát annak, kinek nincs.
 Hisz jön egy nap, talán nemsokára,
 S kihull kezedből minden földi kincs.
 Csak az lesz tiéd, amit odaadtál,
 Csak az, mi minden kincsnél többet ér.
 A tett, a szó, mit szeretetből adtál,
 Véled marad, s örökre elkísér.

2.5. KÉRDÉSEK AZ EVANGÉLIUMHOZ

- Milyen a kapcsolatom a szegényekkel? Mit tanulhatok meg tőlük?
- Kire hallgatok?

3. ORATIO – IMÁDSÁG*A szentmise első könyörgése*

Istenünk, te leginkább azzal mutatod meg mindenhatóságodat, hogy könyörületes és irgalmas vagy hozzánk. Áraszd reánk szüntelenül kegyelmedet, hogy teljes odaadással törekedjünk az örök boldogságra, amelyet megígértél. A mi Urunk, Jézus Krisztus, a te Fiad által, aki veled él és uralkodik a Szentlélekkel egységben, Isten mindörökkön örökké. Ámen.

Imádság

Mennyei Atyám, Jézus nevében kérlek, küldd el Szentlelkedet, hogy merjek tanulni a szegényektől, és legyen bátorságom nagylelkű, gyengéd testvérként elindulni feléjük! Ámen.

4. CONTEMPLATIO – SZEMLÉLŐDÉS

Az élők hirdetik Isten igazságosságát (Lk 16,19–31)

(Forrás: Catholic)

5. CONDIVISIO – MEGOSZTÁS

Örömhír megfogalmazása: Nekem ebben a szakaszban az az örömhírem, hogy...

- Isten rólam sem feledkezett meg, engem is a nevemen szólít!
- Isten megvigasztal.

6. ACTIO – TETTEKRE VÁLTÁS

Tanúságtétel megfogalmazása: Az evangéliumi szakasz arra ösztönöz, hogy...

- Amikor lehetséges, szólítsam én is néven az embereket! Ez a gesztus fejezze ki figyelmességemet, gyengédségemet mások, különösen a szegények iránt!
- Vegyem észre minden nap azt, aki mellettem Lázár, és forduljak felé irgalommal!

IMPRESSZUM

A *Lectio divina segédanyagok*, amiknek felépítése a *lectio divina* módszer felosztását követi, segítik az evangéliumi szakasz imádságos elmélyítését.

Lectio divina segédanyag, Évközi 26. vasárnap („C” év)
Borítófotó © Cathopic

A Biblia szövegének fordításait a következő forrásokból vettük át:

- liturgikus szöveg: igenaptar.katolikus.hu (utolsó letöltés 2020. szeptember 18.)
- a görög szöveget az SBLGNT (utolsó letöltés 2020. május 11.)
- latin fordítás: Vatikán online archívuma (utolsó letöltés 2020. május 14.)
- további magyar fordítások: szentiras.hu (utolsó letöltés 2020. május 12.)

Az egyházatyák gondolatait a Catena Aurea német nyelvű kiadvány alapján Asztalos Livia fordította.

Katolikus Egyház Katekizmusa: archiv.katolikus.hu/kek (utolsó letöltés 2020. május 15.)

Pápai gondolatok: regi.katolikus.hu (utolsó letöltés 2020. szeptember 14.)

Aranyosi Ervin: A szeretet melegével – <https://versek.aranyosiervin.com/mindennapok-elet-gyasz-remeny-hit/aranyosi-ervin-a-szeretet-melegevel/>

Túróczy Zoltán: Tanács – <https://www.ars-sacra.hu/vers.php?vers=12>

A *Lectio divina segédanyag* összeállításában a *lectio divina* munkacsoport működött közre, melynek vezetője Nyúl Viktor, egykori és jelenlegi tagjai pedig: Asztalos Gábor Tamás, Asztalos Livia, Csonka Laura, Endrédi Melinda, Geiszelhardt Sára, Görföl Tibor, Grász-Szily Boglárka, Haász Rebeka Anna, Fazekas Zsófia, Hegyi László, Járai Ferenc, Máté Mária Magdolna Teréz nővér, Mohay Réka, Molnár Dzszenifer, Nyúlné Révfalvi Ildikó, Paal Ágnes, Rác Dávid, Rác Édua Anna, Roszkopf Rita, Sárszegi Judit, Szabóné Nagy Katalin, Vermes Nikolett, Zimonyi Géza.

Ezen kiadvány tartalma szerzői jogi védelem alatt áll. A szerzői jogok tulajdonosai a fentebb említett esetekben az ott megjelölt jogtulajdonosok, külön meg nem jelölt esetekben a Pécsi Egyházmegye. Hitbuzgalmi és lelkipásztori célra a kiadvány anyaga szabadon felhasználható.

Kiadja a Pécsi Egyházmegye, 2022

7621 Pécs, Dóm tér 2.

E-levelcím: lectio.divina@pecs.egyhazmegye.hu

Honlap: lectiodivina.hu